Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

A TUDOMÁNYOS KUTATÁS ETIKAI KÓDEXE

Jóváhagyta a Szenátus a 3107/2026.03.27. számú határozatával.

2026

I. BEVEZETŐ

Az egyetem tanszékein, kutatóközpontjaiban, valamint a belső és nemzetközi pályázatok lebonyolítása során végzett tudományos kutatás az oktatók szakmai tevékenységének szerves részét képezi. A kutatás előkészítése és véghezvitele – a legmagasabb etikai elvek, erkölcsi normák, illetve a legjobb gyakorlatok szerint – az intézmény alapvető elvárása az akadémiai közösség tagjaival szemben.

Jelen kódex a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen zajló tudományos kutatás etikai elveit, erkölcsi alapértékeit és szempontrendszerét rögzíti, a hatályos hazai és nemzetközi jogszabályokkal, az egyetem Chartájával, az intézmény Etikai és Erkölcsi Kódexével, valamint egyéb, a kutatással és a tudományos eredmények terjesztésével kapcsolatos belső szabályzatokkal összhangban.

A tudományos kutatási tevékenység formái a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen belül a következők:

- *alapkutatás* – új tudományos ismeretek megszerzésére, új hipotézisek, elméleti és fogalmi modellek megalkotására és ellenőrzésére irányuló szellemi és gyakorlati tevékenység;
- *alkalmazott kutatás* – új tudományos ismeretek gyakorlati hasznosíthatóságának feltárása, új termékek, technológiák, szolgáltatások stb. létrehozása és/vagy tökéletesítése;
- *technológiai fejlesztés* – új megvalósítások a műszaki- és rendszerfejlesztés, valamint a technológiatranszfer területén;
- *innováció* – a kutatási-fejlesztési eredmények felhasználása és továbbfejlesztése különböző gazdasági, társadalmi és ökológiai területeken;
- *az eredmények ismertté tétele és terjesztése* – információátadás, tudományos együttműködés és tudományos publikációk.

A kutatásban a megfelelő erkölcsi magatartás normái az alábbiakra vonatkoznak:

(1) a hazai és nemzetközi jogszabályok betartása;
(2) a legjobb gyakorlatok alapelveinek és értékeinek elfogadása és követése;
(3) szakmai felelősségvállalás a teljes kutatási folyamat során;
(4) a tudományos adatok megfelelő és biztonságos kezelése, valamint védelmének biztosítása;
(5) a kutatási eredmények közzétételének és terjesztésének etikája, beleértve a kutatói felelősséget azok szélesebb társadalmi-gazdasági kihatásait illetően.

A jelen kódexben megfogalmazott elvek kötelező érvényűek az egyetem valamennyi főállású oktatójára, az egyetemen belül meghatározott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott valamennyi kutató munkatársra, az egyetemi kutatócsoportok valamennyi belső és külső tagjára, a műszaki és adminisztratív személyzet valamennyi tagjára, valamint az egyetem összes kutatási projektekben részt vevő hallgatójára nézve.

II. JOGI KERET

Az egyetemen zajló kutatási tevékenység a hazai kutatásfejlesztésben és felsőoktatásban hatályos törvényekkel és rendeletekkel, a Románia által aláírt nemzetközi szerződésekkel, az egyetemes emberi jogokkal, valamint az egyetemi oktatói és kutatói felelősség gyakorlásának követelményeit szabályozó rendelkezésekkel összhangban történik[1].

III. A TUDOMÁNYOS KUTATÁS ALAPELVEI ÉS ÉRTÉKEI

A Sapientia EMTE keretén belül folytatott kutatások a hatályban lévő törvényekkel, jogi szabályozásokkal és egyezményekkel összhangban az alábbi alapelveken és értékeken nyugszanak:

(1.) a *szabadság* elve; A tudományos kutatás szabadsága az akadémiai közösség tagjainak azon jogára utal, hogy szakmai tevékenységük során tudományos meggyőződésüket nyíltan kifejezzék, az egyetem infrastruktúráját és erőforrásait kutatási célokra

[1] Jelen kódex az alábbi hazai európai és nemzetközi jogalkotási dokumentumok és szabályozások alapján készült:

i. 6886/2025 sz. Oktatási és Kutatási Minisztériumi Rendelettel jóváhagyott, A kutatási, fejlesztési és innovációs személyzet Etikai és szakmai magatartási kódexe,
ii. 6905/2025 sz. Oktatási és Kutatási Minisztériumi Rendelettel jóváhagyott A kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységet végző kutatószervezetek személyzetének kutatási területenkénti etikai és magatartási kódexei
iii. 199/2023. sz. Felsőoktatási Törvény
iv. 183/2024. sz. Törvény a kutatási és fejlesztési személyzet jogállásáról, az utólagos módosításokkal és kiegészítésekkel;
v. Declaration of Helsinki for Ethical Principles for Medical Research involving Human Subjects;
vi. Nagoya Protocol on access to genetic resources and the fair and equitable sharing of benefit from their utilization to the Convention on Biological Diversity, 2011);
vii. 43/2014. sz. Törvény a tudományos célokra használt állatok védelméről;
viii. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition, 2023;
ix. az emberi jogok és emberi méltóság védelméről szóló 1997. április 4-i Európai Egyezmény; Az emberi jogokról és a biomedicináról;
x. az Európai Parlament és az Európai Tanács 2016. április 27-i 2016/679. rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelésével kapcsolatos védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet); a 2018. július 18-i 190. sz. Törvény az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i 2016/679. rendeletének alkalmazásáról (a természetes személyeknek a személyes adatok kezelésével kapcsolatos védelméről és az ilyen jellegű adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről – általános adatvédelmi rendelet); a 2018. június 15-i 129. sz. Törvény az egyéni személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos védelméről és az ilyen jellegű adatok szabad áramlásáról
xi. Az Európai Parlament és a Tanács 2009/41/EK 2009. május 6-i Irányelve a géntechnológiával módosított mikroorganizmusok zárt rendszerben történő felhasználásáról
xii. az Európai Parlament és a Tanács 2001. március 12-i 2001/18/EK irányelve a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről, az utólagos módosításokkal és kiegészítésekkel; az 1986. március 18-án Strasbourgi Európai Egyezmény a kísérleti és egyéb tudományos célokra felhasznált gerinces állatok védelméről;
xiii. a Románia által 2006. február 15-én aláírt, a kísérleti és egyéb tudományos célokra felhasznált gerinces állatok védelméről szóló, 1986. március 18-án Strasbourgban aláírt Európai Egyezmény, valamint a kísérleti és egyéb tudományos célokra felhasznált gerinces állatok védelméről szóló, 1998. június 22-én Strasbourgban aláírt Európai Egyezmény jóváhagyásáról szóló 305/2006 sz. Törvény;
xiv. az Európai Parlament és a Tanács 2010. szeptember 22-i 2010/63/EU irányelve a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről;
xv. a 160/1998 sz. Törvény az állatorvosi szakma gyakorlásáról, az utólagos módosításokkal és kiegészítésekkel;
xvi. az Állategészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Hatóság (Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor – ANSVSA) 2017-es évi útmutatója az állatok tudományos célú felhasználását célzó projektek állategészségügyi jóváhagyásáról.

felhasználják, kutatási projekteket kezdeményezzenek és folytassanak, az intézmény képviseletében belső, nemzeti és nemzetközi projektpályázatokon vegyenek részt, valamint egyéni vagy csoportos kutatásaik eredményeit bemutassák és publikálják, feltüntetve a Sapientia EMTE-hez való intézményi hovatartozásukat.

(2.) *a méltányosság és az esélyegyenlőség* elve; Az esélyegyenlőség és méltányosság, arra utal, hogy a különböző személyeknek és csoportoknak lehetősége van másokkal közös térben és másokkal azonos módon és arányban hozzáférni információkhoz, tevékenységekhez, szolgáltatásokhoz, eszközökhöz stb., ugyanakkor a teljes kutatási, fejlesztési és innovációs közösség számára a valódi hozzáférés biztosítva van.

(3.) a *diszkriminációmentesség* elve; A diszkriminációmentesség elve arra vonatkozik, hogy a kutatási, fejlesztési és innovációs közösség tagjai tartózkodjanak minden olyan megkülönböztetéstől, amely életkor, etnikai hovatartozás, nem, társadalmi származás, politikai vagy vallási irányultság, szexuális irányultság vagy egyéb típusú megkülönböztetés alapján történik az értékelések során.

(4.) az *átláthatóság* elve; Az őszinteség a kutatási folyamat lebonyolításának, valamint a kutatási eredmények közzétételének átlátható, korrekt, teljes körű és elfogulatlan megvalósítására vonatkozik

(5.) az *erkölcsi és szakmai integritás* elve; Az akadémiai közösség tagjainak morális és szakmai integritása alapul szolgál olyan összeférhetetlenségek elkerülésére, amelyek befolyásolhatják az egyetem oktatóinak státuszából eredő kötelezettségek teljesítéséhez szükséges függetlenséget és pártatlanságot, tekintettel a tudományos kutatással kapcsolatos feladatokra, amelyeket az intézménnyel kötött munkaszerződés rögzít.

(6.) *a védelemhez való jog* elve; A *védelemhez való jog elve* értelmében kutatásetikai ügyekben kezdeményezett vizsgálati eljárások során a vétséggel gyanúsított személyek - méltányos eljárás keretében – lehetőséget kapnak arra, hogy ezekre válaszoljanak, valamint bizonyítékokat és ellenbizonyítékokat nyújtsanak be a bizottsághoz.

(7.) *a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységekben az erkölcsi, tudományos, vallási, politikai, gazdasági vagy egyéb befolyástól való függetlenség* elve; Ez az elv biztosítja, hogy a kutatási módszerek, az adatok értékelése és az eredmények publikálása kizárólag szakmai szempontokon alapuljon, mentesen a külső nyomástól.

(8.) *a kutatói közösség tagjainak jogai és szabadságai tiszteletben tartásának* elve; Ez az elv lehetővé teszi, hogy a kutatók – politikai, ideológiai vagy gazdasági nyomás nélkül – kereshessék az igazságot, és közzétehessék eredményeiket, ugyanakkor az akadémiai szabadság alapvető eleme, amely nemcsak a kutató egyéni joga, hanem a közösség és a társadalom érdeke is.

(9.) *az erkölcsi, társadalmi és szakmai felelősség* elve; A tudományos kutatásban *a felelősség* kiemelt fontosságú, ami tudatos és felelősségteljes hozzáállást jelent a kutatás teljes futamideje alatt az előkészítés, a lebonyolítás, a felügyelet, az adatkezelés, valamint az eredmények közzététele és terjesztése során egyaránt.

(10.) *a pártatlanság és objektivitás* elve. A pártatlanság és objektivitás a tudományos kutatás alapvető etikai és módszertani pillérei, amelyek garantálják a tudományos munka hitelességét, megbízhatóságát és a társadalmi bizalmat. Ezek az elvek biztosítják, hogy a kutatási eredmények tényeken alapuljanak, ne pedig személyes előítéleteken, érdekeken vagy külső nyomáson.

(11.) *A szakmai kompetencia és a versenyszellem* alapvető értékek, amelyek a magas szintű képzettségen, a szakmai érdemeken, valamint a tudományban elért kiemelkedő eredményeken alapulnak. A Sapientia EMTE támogatja és jutalmazza a szakmai hatékonyságot, a minőséget, valamint a tudományos kiválóságot.

(12.) A kutatás *hitelessége* és a *megbízhatóság* alapvető értékek: ezeknek a kutatási folyamat során végig nyilvánvalónak kell lenniük: a tervezéstől kezdve az anyaggyűjtés, az adatelemzés és az adatkezelés során alkalmazott módszereken át, a rendelkezésre álló erőforrások és infrastruktúra felhasználásán keresztül az elnyert tudományos eredmények közzétételéig.

(13.) *Az őszinteség* a kutatási folyamat lebonyolításának, valamint a kutatási eredmények közzétételének átlátható, korrekt, teljes körű és elfogulatlan megvalósítására vonatkozik.

(14.) *A kollegialitás* azt jelenti, hogy a kutatócsoportok valamennyi tagjának és partnereinek közösen kell megállapodniuk a kutatási célokat, az együttműködők szellemi tulajdonának védelmét, az esetleges összeférhetetlenségek kezelésére szolgáló eljárásokat, valamint az eredmények közzétételére vonatkozó elveket és szabályokat illetően.

(15.) *Az emberi méltóság elsőbbsége* arra az elvre utal, mely szerint az emberi alanyokat érintő kutatásokban az emberi méltóság, valamint a személyek érdekei és jóléte elsőbbséget élveznek a tudományos érdekekkel szemben.

i. Ilyen kutatások esetén a kutatók kötelesek tájékoztatni a résztvevőket a kutatás céljáról, a kutatáshoz írásbeli beleegyezésüket kérni, és figyelembe venni az egyéneknek azon jogát, hogy az őket közvetlenül érintő döntésekben részt vegyenek, beleértve a kutatási eredményeknek a részükről való erkölcsi elfogadhatóságát is.
ii. Amennyiben egy kutatásban kiskorúak vesznek részt, a vizsgálat csak azt követően kezdhető el, hogy a kiskorú szülei/törvényes gyámjai írásbeli beleegyezésüket adták a részvételhez.
iii. Az emberi alanyokat érintő kísérleti jellegű kutatásokat csak az egyetem Bioetikai Bizottságának előzetes jóváhagyásával lehet elkezdeni, lebonyolításuk folyamán pedig szigorúan be kell tartani a hatályos jogszabályokat.
iv. Ilyen kutatások esetén különös figyelmet kell fordítani a titoktartási kötelezettség betartására az adatgyűjtés, a feldolgozás és az eredmények publikálása során egyaránt.

(16.) A *kulturális, nyelvi és vallási értékek sokféleségének és pluralitásának tiszteletben tartása*. Az egyetem keretében, illetve a Sapientia EMTE oktatói, kutatói és hallgatói által végzett kutatásokat a hátrányos megkülönböztetés és megbélyegzés tilalmának elve alapján minden személy vagy csoport egyetemes emberi jogainak tiszteletben tartásával kell elvégezni, függetlenül biológiai, társadalmi sajátosságaiktól vagy politikai meggyőződésüktől.

(17.) Az *állatok kutatásban való felhasználásának indokoltsága*. Állatkísérleti projektekhez is a Bioetikai Bizottság előzetes jóváhagyása szükséges. Az ilyen tárgyú kutatások etikai alapját az állatok védelmének elve képezi, ami a szenvedés minimalizálására, a felhasznált állatlétszám csökkentésére, illetve – lehetőség szerint – más kísérleti modellekkel való helyettesítésére vonatkozik.

Az állatok kísérleti célú felhasználásával végzett tudományos projektek lebonyolítása feltételezi törvényes engedéllyel rendelkező szakemberek bevonását a kutatásba, illetve a hatályos jogszabályok szigorú betartását.

(18.) A *természeti környezet és a biodiverzitás védelme*. Az egyetem nem támogatja a toxikus berendezéseket vagy vegyi anyagokat alkalmazó kutatásokat. Következésképpen: ha ilyen projektekre kerül sor, azok célját és rendeltetését a kutatási tervben részletesen meg kell indokolni, a kutatás megkezdéséhez pedig szükséges a Bioetikai Bizottság jóváhagyása, valamint az összes törvényes engedély beszerzése, beleértve a hulladékok ártalmatlanítására és elhelyezésére vonatkozó engedélyeket is.

IV. ETIKUS MAGATARTÁS A KUTATÁSBAN. A HELYES MAGATARTÁS SZABÁLYAINAK MEGSZEGÉSE

1. A jelen Kódex szóhasználatában az alábbi kifejezések és fogalmak jelentése a következő:
   a) publikáció társszerzője - aki valamely tudományos publikáció szerzői jegyzékén szerepel;
   b) koholt eredmények vagy adatok - minden alapot nélkülöző, kitalált eredmények vagy adatok, amelyek nem egy kutatás tényleges eredményei;
   c) hamisított eredmények vagy adatok - a tudományos igazság elferdítése céljából, szelektíven felhasznált, *megváltoztatott* vagy elhallgatott nemkívánatos eredmények és adatok, manipulált ábrázolások vagy illusztrációk, a végrehajtott módosítások megjelölése nélkül történő és az elvárt adatok elérése érdekében elállított kísérleti vagy analitikai eszközökkel mért adatok;
   d) plágium - más szerzők (akár elektronikus formátumú) írásos műveiből átvett szövegeknek, ötleteknek, bizonyításoknak, adatoknak, elméleteknek, eredményeknek vagy tudományos módszereknek (akár elektronikus formátumú) saját írásos műben, az eredeti források megjelölése nélküli, saját alkotásként vagy tudományos hozzájárulásként történő beállítása;
   e) önplágium - saját korábbi (akár más nyelvű vagy fordításban közreadott) publikáció jelentős részeinek újraközlése, az eredetire való megfelelő hivatkozás vagy idézés elmulasztásával;
   f) becsület és tisztesség – az egyetem polgárainak, feladatuk és kötelességük ellátása során tanúsított jóhiszeműsége.

2. Az egyetem oktatója kutatója és hallgatója, az etikai szabályoknak megfelelően, tevékenysége során köteles az alábbiaknak megfelelni:
   a) kutatása valós eredményeit hozza nyilvánosságra;
   b) csak a saját munkája eredményeként nyert kísérleti adatokat, számítógépes számítások vagy adatszimulációk, illetve elemi számítások vagy deduktív levezetés útján nyert adatokat vagy eredményeket tegyen közzé;
   c) tartózkodjon minden olyan cselekedettől, amivel megnehezíti, akadályozza vagy ellehetetleníti mások oktatási vagy kutatási tevékenységét, az egyetemi kutatóhelyiségekhez való hozzáférés indokolatlan akadályozását, a mások oktatási vagy kutatási tevékenységét szolgáló kísérleti berendezések és felszerelések, dokumentumok, számítógépes programok, elektronikus adatbázisok, szerves vagy szervetlen- vagy élő anyagok megrongálását, megsemmisítését vagy manipulálását is beleértve;
   d) tartsa tiszteletben az Egyetem Etikai és erkölcsi kódexében előírt, érdekellentétre és összeférhetetlenségre vonatkozó jogi szabályozást, és tárja fel az értékelési folyamatok során felmerülő érdekellentéteket vagy összeférhetetlenségeket;
   e) ne plagizáljon;
   f) kövesse a keretszabályzatban, valamint az Egyetem Etikai és erkölcsi kódexében előírt, a tudományos etikára és szakmai magatartásra vonatkozó rendelkezéseket és eljárásokat;
   g) tartsa tiszteletben az embereken vagy állatokon végzett kísérletekkel végzett kutatásokra vonatkozó hatályos jogszabályok, valamint a hasonló kutatások etikájával kapcsolatos minden egyéb előírást;
   h) a kutatási eredményekben jelölje meg mindazokat a személyeket, akik beleegyezésüket adták, és részt vettek a kutatás vagy szellemi alkotás kidolgozásában, hogy az ebből származó valamennyi jog megillethesse őket.

3. A tudományos kommunikáció, az eredmények közzététele, terjesztés és népszerűsítés során a

tudományos közösség minden tagja köteles:

a) megszerezni az egyes személyek hozzájárulását ahhoz, hogy felvegye egy tudományos publikáció szerzőinek listájára;
b) megszerezni a korábban nem publikált tudományos eredmények, hipotézisek, elméletek vagy módszerek közzétételéhez vagy terjesztéséhez valamennyi szerzőjének a hozzájárulását;
c) ösztöndíj- vagy finanszírozási pályázatában, habilitációs, oktatói vagy kutatói állásokra benyújtott pályázatában pontos és valós információkat megadni;
d) a kutatási eredmények szerzőjeként csak és kizárólag azokat a személyeket megjelölni, akik ténylegesen részt vettek annak a kidolgozásában, valamint szerzőként megemlíteni mindenkit, aki a kutatás kidolgozásában részt vett, és akinek az erre vonatkozó beleegyezését megszerezte;
e) valamennyi felhasznált forrástanyagot megjelölni;
f) az egyes támogatott kutatási projektek eredményeinek közlésekor a finanszírozási forrást megjelölni.

4. Az egyetem oktatója, kutatója és hallgatója kutatási tevékenysége során elkövetett etikai vétségnek minősül:

a) koholt eredményeket vagy adatokat kísérleti-, számítások vagy számítógépes adatszimulációk útján nyert adatokként, illetve analitikus számítások vagy deduktív érvelés útján nyert adatokként vagy eredményekként állít be;
b) kísérleti adatokat, számításokkal vagy numerikus számítógépes szimulációval nyert adatokat vagy analitikus számításokkal vagy deduktív érveléssel nyert adatokat és eredményeket hamisít meg;
c) szándékosan megnehezíti, akadályozza vagy ellehetetleníti mások oktatói vagy kutatói tevékenységét, az egyetemi kutatóhelyiségekhez való hozzáférés indokolatlan akadályozását, a mások oktatási vagy kutatási tevékenységét szolgáló, kísérleti berendezések, felszerelések, dokumentumok, számítógépes programok, elektronikus adatbázisok, szerves vagy szervetlen- vagy élő anyagok megrongálását, megsemmisítését vagy manipulálását is beleértve;
d) megsérti az Egyetem Etikai és erkölcsi kódexében előírt érdekellentétre és összeférhetetlenségre vonatkozó előírásokat, valamint eltitkolja valamely elbírálási/értékelési tevékenység során felmerülő érdekellentétét vagy összeférhetetlenségét;
e) plagizál vagy önplágiumot követ el;
f) megsérti a jogszabályok és az Egyetem Etikai és erkölcsi kódexe rendelkezéseit és eljárási rendjét, az egyetemi etikai bizottságok, a CNATDCU vagy a CNEMU által megállapított szankciók érvényesítésének elmulasztását is beleértve;

5. Az egyetem oktatója kutatója és hallgatója részéről, a tudományos kommunikáció, kiadás, terjesztés és népszerűsítés területén végzett tevékenysége során elkövetett etikai vétségnek minősül:

a) olyan személyt vesz fel a tudományos publikáció szerzői listájára, aki ahhoz előzetesen nem járult hozzá;
b) olyan, korábban még nem publikált tudományos eredményeket, hipotéziseket, elméleteket vagy módszereket publikál vagy terjeszt, melyhez nem rendelkezik a szerzői hozzájárulásával;
c) hamis/megtévesztő adatokkal pályázik ösztöndíjra, támogatásra, habilitációs eljárásra, oktatói vagy kutatói állásra;
d) elmulasztja megjelölni az összes felhasznált forrást;

e) elhallgatja a kutatási vagy alkotói munka egyes résztvevőit, akiket azáltal kirekeszt az abból fakadó valamennyi jogból;
f) a kutatási projekt valamennyi eredményének közzétételekor elmulasztja megjelölni a kutatás finanszírozási forrásait.

6. Továbbá kutatásetikai vétségnek minősülnek a következő cselekedetek:
   a) A kutatásban tanúsított etikátlan magatartás az adatok és/vagy eredmények előállítását célzó szándék vagy tényleges tett, illetve azok meghamisítása, plágium vagy csalás a kutatás bármely szakaszában, valamint a kutatók részvétele olyan tevékenységben, amely a helyes kutatási magatartás szabályaitól eltér. Ez utóbbi arra utal, hogy a kutatók olyan vállalásokat tesznek, amelyek indokolatlan kockázatot jelentenek emberekre, állatokra vagy a környezetre nézve, eltérve a tudományos kutatás etikai szabályaitól és alapelveitől.
   b) Az etikátlan magatartások körébe tartozik továbbá a használt/rendelkezésre bocsátott infrastruktúra jogosulatlan, rossz szándékú vagy gondatlan használata, más kutatók, más intézmények szellemi/anyagi tulajdonának kiszivárogtatása, megsemmisítése vagy hiteltelenítése. Ez független attól, hogy folyamatban lévő kutatás egy részéről vagy végleges eredményéről van szó, legyen az berendezés, jegyzet, adat, vázlatrajz, informatikai hardver vagy szoftver, vagy bármilyen kutatási eszköz vagy anyag.
   c) A nem megfelelő kutatói magatartást illetően a három legsúlyosabbnak tartott etikai vétség az úgynevezett FFP (*fabrication, falsification and plagiarism* – koholmány, hamisítás, plágium), tekintve, hogy ezek nem megfelelően tüntetik fel a kutatás adatait, eredményeit, illetve a publikációk szerzőjét/szerzőit.
   d) Mindezzel együtt a korrekt kutatási gyakorlatnak számos olyan más megszegési módja is van, amelyek a kutatási folyamat integritását sértik. Ezek elfogadhatatlanok az egyetem számára, és az intézményen belül szankcionálni kell, ugyanakkor – támogató és segítő kutatási környezet kialakításával és fejlesztésével – erőfeszítéseket kell tenni ezek megelőzésére, visszaszorítására és megszüntetésére.
   e) A korrekt kutatói magatartással ellentétes, elfogadhatatlan gyakorlatok/visszaélések, beleértve a tudományos publikálás etikai elveit is, a következők:
      (1) a szerzőségi adatok megváltoztatása, manipulálása, illetve más kutatók szerepének befeketítése;
      (2) a plágium;
      (3) saját korábbi publikációk érdemi részeinek újraszerkesztése, beleértve a fordításokat is, az eredeti forrás idézése nélkül („önplágium”);
      (4) szelektív idézések a saját eredmények javítása céljából;
      (5) olyan tudományos cikkekre való hivatkozás, amelyek nem állnak közvetlen kapcsolatban a cikkben tárgyalt témákkal vagy a cikkben szereplő állításokkal, azzal a céllal, hogy mesterségesen növeljék bizonyos publikációk jelentőségét és/vagy bizonyos kutatók mutatóit;
      (6) kutatási adatok elhallgatása, visszatartása vagy eltúlzása az eredmények manipulálása érdekében;
      (7) annak lehetővé tétele, hogy a finanszírozók/szponzorok a kutatási folyamat függetlenségét veszélyeztessék, vagy beavatkozzanak az eredmények közlésébe, ami elfogultságot eredményez, vagy azt elősegíti;
      (8) a publikációk szakirodalmi jegyzékének szükségtelen és indokolatlan bővítése a kutatási eredmények nem megfelelő, túl sematikus vagy tömör bemutatásának ellensúlyozására;
      (9) egy kutató rosszindulatú megvádolása etikátlan magatartással;

(10) hatalommal való visszaélés az alábbiak érdekében: (1) a beosztottak által koordinált projektekből származó fizetés, díjazás vagy egyéb előnyök megszerzése; (2) a beosztottak publikációinak szerzőjeként vagy társszerzőjeként a saját név feltüntetése; (3) saját elmélet, koncepció vagy eredmény indokolatlan ráerőltetése a beosztottakra;
(11) a kutatási eredmények manipulatív bemutatása bármilyen formában, szóban vagy írásban;
(12) a kutatási eredmények jelentőségének és gyakorlati alkalmazhatóságának eltúlzása, saját célok érdekében;
(13) más kutatók munkájának akadályozása a saját tudományos előmenetel előmozdítása érdekében;
(14) a kutatási integritás kollégák vagy más kutatók általi megsértésének figyelmen kívül hagyása, az etikátlan magatartásra adott nem megfelelő válaszok vagy az etikai normák megsértésének eltussolása;
(15) „Predator" folyóiratok létrehozása vagy támogatása, amelyek aláássák a kutatás és a publikálás etikai normáit;
(16) más kutatók vagy hasonló kutatások eredményeinek rossz szándékkal történő félreértelmezése;
(17) az összeférhetetlenség felfedésének elmulasztása egy kutatásban vagy a szakmai véleményezés során;
(18) hamis adatok feltüntetése a finanszírozásra benyújtott pályázati anyagokban vagy támogatási kérelmekben;
(19) kutatási pénzösszegek eltulajdonítása saját célokra;
(20) a kutatási támogatások, projektek feltételeinek, a szerződésekben rögzített kötelezettségek be nem tartása;
(21) a projekt megkezdése előtt a kutatócsoport téves vagy elmulasztott tájékoztatása a következőkről: bérek, felelősség, társszerzőség, a kutatási eredményekre vonatkozó jogok és a finanszírozási források;
(22) a kutatás bármely szakaszában az életkor, az etnikai hovatartozás, a nem, a társadalmi származás, a vallási irányultság vagy a diszkrimináció egyéb formái alapján történő hátrányos megkülönböztetés;
(23) egy tudományos publikáció szerzőinek kötelezése arra, hogy szerzőként olyan személyeket tüntessenek fel, akik nem vettek részt annak megvalósításában és kidolgozásában;
(24) a hallgatók, mesterszakos hallgatók/doktorjelöltek kutatási munkájának felhasználása a témavezető személyes hasznára;
(25) a titoktartás megsértése a kutatási folyamat, a publikációk értékelése során, az ötletek eltulajdonítása, illetve a szerző hírnevének befeketítése személyes érdekből vagy rosszindulatból;
(26) az egyetem vagy az akadémiai közösség becsmérlése a tudományos tevékenység kapcsán;
(27) az MI kritika nélküli elfogadása és olyan domináns szerepe a tudományos elemzésben ami aláássa az akadémiai integritást, és csökkenti a tudományos hipotézisek eredetiségét (lásd. az Egyetem generatív mesterséges intelligencia használatáról szóló irányelvét);
(28) a generatív MI eszközök óvatlan/gondatlan, korlátlan használata, a generált tartalom felülvizsgálatának és validálásának elmulasztása és a szellemi tulajdonjog szabályainak be nem tartása.

7. A mérnöki, informatikai és technológiai kutatások során a kutatóknak kötelességük figyelembe venni mind a közvetlen EHS (Environment, Health, Safety) kockázatokat, mind a szélesebb társadalmi-gazdasági és etikai következményeket. Kiinduló elvek a műszaki és informatikai tudományok területén folytatott kutatásoknak:
- Elő kell segítenie az emberi jólétet, biztonságot és méltóság tiszteletben tartását.
- Minimalizálnia kell az emberekre, környezetre és társadalomra vonatkozó káros hatásokat.

8. Etikai kérdések és kockázatok a szakterületek szerint:

a.) *Vegyészmérnöki tudományok*
- A kutatóknak kötelességük megelőzni a mérgező vagy rejtett melléktermékek keletkezését, illetve biztosítani ezen anyagok szakszerű kezelését és ártalmatlanítását.
- Kötelező előzetesen felmérni és dokumentálni az új vegyi anyagok hosszú távú egészségügyi és környezeti kockázatait.
- A veszélyes anyagokkal végzett kutatásokat minden esetben felelősségteljesen kell dokumentálni, bejelenteni, és csak ellenőrzött, biztonságos laboratóriumi környezetben szabad végezni.
- Amennyibben erre lehetőség van, fenntartható, környezetbarát kémiai technológiákat elsődlegesen kell alkalmazni és fejleszteni.

b.) *Robotika és mesterséges intelligencia*
- Minden kutató köteles egyértelműen meghatározni és írásban rögzíteni a robotok és autonóm rendszerek és autonom földi, vízi és repülő járművek döntéseiért viselt felelősséget.
- Minden kutató köteles biztosítani a mesterséges intelligencia alkalmazásainak átláthatóságát, auditálhatóságát a fejlesztés minden szakaszában.
- A kutatóknak kötelességük kezelni és minimalizálni az adatvédelmi, magánszféravédelmi és diszkriminációs kockázatokat algoritmikus rendszerek tervezésekor és tesztelésekor.
- A humán–robot interakciót érintő fejlesztéseknél kötelező figyelembe venni az etikai elveket, különösen szociális, gondozási vagy oktatási célú robotok esetében.
- A pilóta nélküli légi járművekkel kapcsolatos kutatások során biztosítani kell a biztonsági, adatvédelmi és légtérbiztonsági előírások betartását.
- A katonai vagy kettős felhasználású technológiák fejlesztése során kötelező a jogi és etikai korlátok maradéktalan betartása, a felelősségi keretek dokumentálása.

c.) *Villamosmérnöki, gépészmérnöki és informatikai tudományok*
- A kritikus infrastruktúrákat érintő fejlesztések esetében a kutatóknak kötelességük biztosítani a rendszerek biztonságát, megbízhatóságát és a kockázatok minimalizálását.
- A hardver- és szoftverfejlesztések során minden hibát, sérülékenységet és azok társadalmi következményeit kötelező felmérni és kezelni.
- Kiberbiztonsági szempontból minden rendszer fejlesztését és tesztelését felelős, dokumentált és ellenőrzött módon kell végezni.
- A mesterséges intelligenciával támogatott döntéshozó rendszereknél kötelező biztosítani a pontos felelősségi, biztonsági és ellenőrzési kereteket.
- Amennyibben erre lehetőség van, a kutatóknak előnyben kell részesíteniük az energiatakarékos, fenntartható és környezetterhelést minimalizáló technológiák alkalmazását.

d.) *Nanotechnológia*

- A kutatóknak kötelező felmérni és dokumentálni a nanorészecskék emberi egészségre és környezetre gyakorolt bizonytalan hatásait.
- A nanotechnológiai gyártás melléktermékeit és hulladékait szakszerűen, ellenőrzötten és biztonságosan kell kezelni és megsemmisíteni.

e.) *Építőmérnöki tudományok*
- Minden építési és fejlesztési folyamat során biztosítani kell az épített környezet biztonságát, tartósságát és fenntarthatóságát.
- A területrendezési és infrastruktúra-fejlesztési projektek társadalmi és környezeti hatásait kötelező értékelni és dokumentálni.
- A kulturális örökség védelme érdekében a kutatóknak és fejlesztőknek kötelességük tevékenységüket úgy tervezni, hogy megelőzzék annak károsítását vagy megsemmisülését.
- A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás követelményeit kötelező beépíteni minden vonatkozó mérnöki és építészeti fejlesztésbe.

f.) *Környezetmérnöki tudományok*
- A környezeti adatgyűjtési és megfigyelési rendszerek működtetésekor biztosítani kell az adatvédelem és a társadalmi érdekek védelmét.
- Az ökoszisztémák megőrzése érdekében minden kutatónak kötelessége tevékenységét úgy tervezni és végezni, hogy az a természetes élőhelyeket ne károsítsa.
- A kutatóknak kötelességük biztosítani, hogy a begyűjtött környezeti adatok kezelése és felhasználása átlátható legyen; ennek érdekében elő kell írni az adatgyűjtési módszerek, források, feldolgozási lépések és értelmezési eljárások nyilvános és ellenőrizhető dokumentálását.

g.) *Agrártudományok*
– A kutatóknak az agrártudományi kutatások tervezése és megvalósítása során úgy kell eljárniuk, hogy biztosított legyen a természeti erőforrások fenntartható használata, az élelmiszerbiztonság érvényesülése, a biodiverzitás megőrzése, valamint a területhasználathoz kapcsolódó tulajdonosi és társadalmi érdekek összehangolt figyelembevétele.

V. A KUTATÁSI, VALAMINT A SZEMÉLYES ADATOK KEZELÉSE ÉS FELDOLGOZÁSA

1. A kutatási adatokat és eredményeket a hatályos jogszabályoknak megfelelően, korrekt és átlátható módon kell begyűjteni és feldolgozni, a kutatási tervben világosan megfogalmazott céllal használni és kezelni. Az adatok begyűjtése, feldolgozása és nyilvántartása során alkalmazni kell az egyetemi Kutatási adatmenedzsment szabályzatot.
2. A kutatási adatok be nem jelentett, harmadik fél által történő felhasználása nem megengedett.
3. A kutatási adatok begyűjtését és feldolgozását követően, illetve a rendszerezésük után szükséges biztosítani az adatok védelmét a visszaélés, a lopás vagy az elvesztés elkerülése érdekében.
4. A Sapientia EMTE-n belül végzett kutatási projekteknek részletes leírást kell tartalmazniuk a begyűjtött adatok típusáról, beleértve a személyes adatokat is, meghatározva az adattárolás célját és időtartamát, archiválási módját, illetve védelmének biztosítását.
5. Az adatok harmadik fél általi felhasználásához vagy kereskedelmi forgalomba hozatalához a Szenátus Tudományos Bizottságának és az egyetem Vezetőtanácsának jóváhagyása szükséges.
6. A Sapientia EMTE személyes adatkezelőnek minősül a kutatásban alkalmazottak személyes adatait illetően; a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő

védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 2016/679. sz. EU-rendelet rendelkezéseinek megfelelően, illetve az alkalmazandó egyéb jogszabályok értelmében jár el.
7. A kutatási tevékenységekben részt vevő személyekre vonatkozó bármely adat kezelése, tárolása és védelmének biztosítása a természetes személyeknek a személyes adatok kezeléséről és védelméről, valamint az ilyen jellegű adatok szabad áramlásáról szóló 2016/679. sz. EU-rendelet előírásai alapján történik.
8. A természetes személyek közvetlen vagy közvetett azonosítását lehetővé tevő videókamerás felvételek készítése, rögzítése, tárolása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala vagy bármely más módon történő felhasználása olyan személyes adatkezelési műveletnek számít, mely a természetes személyeknek a személyes adatok kezeléséről és védelméről, valamint az ilyen jellegű adatok szabad áramlásáról szóló 2016/679. sz. EU-rendelet előírásainak hatálya alá esik.
9. A kiskorúak személyes adatainak begyűjtése, feldolgozása, beleértve azok nyilvánosságra hozatalát, a törvényes képviselő kifejezett hozzájárulásával vagy az általa előírt helyzetekben, jogaik tiszteletben tartásával, előzetes tájékoztatást követően engedélyezett.

VI. A TUDOMÁNYETIKAI BIZOTTSÁG (TEB)

1. A Tudományetikai Bizottság (TEB) az Etikai Bizottság albizottságaként működik, feladata az etikai elvek és értékek betartásának felügyelete, az egyetemen belül végzett kutatások megfelelő lebonyolításának biztosítása, valamint a bejelentett esetek kivizsgálása a belső, a hazai és a nemzetközi szabályozásoknak megfelelően.
2. A TEB felépítésére és összetételére a Vezetőtanács tesz javaslatot, és a Szenátus hagyja jóvá négyéves időtartamra.
3. A 199/2023. sz. törvény – Felsőoktatási Törvény, 162. cikkelyének 4. bekezdésében említett tisztségeket betöltő személyek nem lehetnek a bizottság tagjai.
4. A bizottság 5 tagból áll:
   - négy egyetemi oktató a karok, illetve az intézmény kutatási profilját adó tudományterületek képviseletében, az egyetemi szakterületek és szakirányok jegyzéke szerint;
   - a hallgatók képviselője, aki egyben az Egyetem Etikai Bizottságának is tagja.
5. A bizottság munkáját egy szavazati joggal nem rendelkező titkár támogatja, aki megszervezi a bizottság munkáját, és felelős a nyilvántartás vezetéséért, valamint a bizottság munkájával és döntéseivel kapcsolatos tájékoztatásért.
6. A bizottság akkor határozatképes, ha ülésein az 5 tagból legalább 4 jelen van. A határozatokat a jelenlevő tagok szavazatainak egyszerű többségével kell meghozni (minimum 3 támogató szavazat).
7. A bizottság elnökét, aki a TEB operatív irányításáért felel, a bizottság tagjai szavazással választják meg.
8. A Tudományetikai Bizottság fő feladatai a következők:
   i. az akadémiai közösségben képviseli a tudományos kutatással kapcsolatos etikai elveket, értékeket és helyes gyakorlatokat;
   ii. felügyeli a kutatásetikai irányvonalak alkalmazását a tudományos kutatás etikai szabályzataival összhangban, amelyeknek a következő aspektusokra kell kiterjedniük: publikálás és szerzőiség, a kutatásban részt vevők méltóságának tiszteletben tartása, az embereken végzett kutatásokra és állatkísérletekre vonatkozó etikai szabályok, valamint egyéb bioetikai szabályok betartása, kutatási adatok kezelése, együttműködés, összeférhetetlenség, csalás, hatékony kutatási környezet biztosítása, illetve a kutatásban és az innovációban okozott károk megelőzése;
   iii. elbírálja az adatgyűjtési és egyéb kutatásetikai vonatkozású kérelmeket;

iv. kivizsgálja az Egyetem Etikai Bizottsága által a hatáskörébe utalt panaszokat, etikai kihágásokat;
v. jelentéseket készít a bejelentett vagy észlelt ügyekről, és ezt továbbítja az Egyetemi Etikai Bizottsághoz, valamint a Vezetőtanácshoz;
vi. adott ügyekhez kapcsolódóan javaslatot tesz a törvény által előírt etikai szankciók valamelyikének alkalmazására/mellőzésére;
vii. kezdeményezi és javaslatokat tesz jelen kódex esetleges módosításaira és kiegészítéseire;

VI.1. Adatgyűjtési és egyéb kutatásetikai kérelmek elbírálása tudományos kutatások esetén

1. Amennyiben egy kutatásban személyeket érintő adatgyűjtésre vagy tudományetikai vonatkozású jóváhagyásra van szükség, a kutatás megkezdése előtt kérelmet kell benyújtani a TEB-hez.
2. Az adatgyűjtésre vonatkozó kérelemnek (6-os sz. Melléklet) tartalmaznia kell: a kutatás célját és módszertanát; az érintett személyek körét és létszámát; a gyűjtendő adatok típusát és terjedelmét; az adatkezelés jogalapját és az érintetti tájékoztatás módját; valamint az adatbiztonságra és a megőrzésre vonatkozó intézkedéseket. Egyéb tudományetikai vonatkozású kéréseknek (8-as sz. Melléklet) az adott kutatáshoz kapcsolódó információkat kell tartalmaznia (kutatás célja, a felmerült kutatásetikai kérdéseket, a javasolt megoldásokat stb.) A kérelmet az etikai@sapientia.ro email címre kell benyújtani.
3. A kérelmet az EB munkáját segítő tikárság iktatja, majd továbbítja a TEB elnökéhez, illetve az Egyetem kutatásért felelős rektorhelyetteséhez.
4. A TEB a kérést 20 napon belül elbírálja. Amennyiben a kérés elbírálásához a TEB-nek külső szakértő tanácsára van szüksége, a TEB az Egyetem Szenátusának Tudományos Bizottságához fordul, amely tanácsot ad vagy külső szakember bevonását kezdeményezheti.
5. A TEB állásfoglalása a következő kategóriák valamelyikébe tartozhat (7-es / 9-es Melléklet):
   a) jóváhagyva;
   b) módosítások vagy kiegészítések szükségesek a jóváhagyáshoz;
   c) elutasítva (részletes indoklással).
6. Az adatgyűjtés, illetve a kutatás kizárólag a Tudományetikai Bizottság jóváhagyását követően kezdhető meg.
7. A TEB döntését a kérelmezőnek, illetve az Egyetem kutatásért felelős rektorhelyettesének a 4-es pontban megállapított határidőn belül közli ki. A TEB által kibocsátott engedélyek kiközlését és nyilvántartását az Etikai Bizottság titkársága végzi.

VI.2. A tudományos kutatásban elkövetett etikai vonatkozású kihágások vizsgálata és megoldási javaslatok megfogalmazása

1. A TEB kizárólag az Egyetem Etikai Bizottsága által hatáskörébe utalt panaszok esetén végez kivizsgálást.
2. Az Egyetem Etikai bizottságának működési szabályzata értelmében a tudományos kutatás etikai kérdéseivel kapcsolatos beadványok, panaszok esetében az Etikai Bizottság a panasz befogadhatóságának megállapítását követően azt az illetékes albizottsághoz (TEB vagy Bioetikai Albizottság) továbbítja. Az illetékes albizottság köteles a panaszt kivizsgálni és a panasz benyújtásától számított 30 napon belül jelentést készíteni a kutatás etikai szabályainak megszegéséről/betartásáról, melyet az Etikai Bizottságnak továbbít. Az Etikai Bizottság a jelentést megvizsgálja, a megfogalmazott megállapításokat, javaslatokat elfogadja vagy elutasítja, esetleg további kivizsgálást rendel el saját hatáskörben, és ezek alapján meghozza döntését. Az EB döntése kötelező az albizottságokra nézve. Szükség esetén, az EB döntése alapján, az EB és az albizottságok közös ülést tartanak vagy közösen vizsgálják ki az adott panaszt.

3. Bármely személy, akit kutatásetikai vétséggel gyanúsítanak, ártatlannak tekintendő, amíg vétkessége be nem bizonyosodik.
4. Etikai vétség elkövetése csak szándékos etikai szabálysértés esetén állapítható meg.
5. A TEB az etikai eljárás eredményeképpen jelentést készít, amely tartalmazza:
   a.) az eset részletes leírását, a vizsgálati eljárást, illetve ennek eredményeit a kapcsolódó dokumentációval együtt,
   b.) a vonatkozó etikai előírásokat,
   c.) megállapítja, hogy a bepanaszolt megsértette-e az Egyetem kutatásetikai előírásait,
   d.) etikai vétség megállapítása esetén javaslatot tesz az Etikai Bizottságnak etikai szankció alkalmazására,
   e.) esetenként javaslatot tesz az ügy megoldására.
6. Alaposan indokolt esetben a TEB-nek joga van a vizsgálatba független szakértőket bevonni.
7. Etikai szankciót kutatásetikai kérdések esetén is az Egyetem Etikai Bizottsága állapít meg az Egyetem Etikai bizottságának működési szabályzata szerint.

VII. A BIOETIKAI BIZOTTSÁG (BB)

1. A Bioetikai Bizottság (BB) a TEB keretén belül a Vezetőtanács által kinevezett és a Szenátus által jóváhagyott albizottság, amely *az emberi/állati szervezetet érintő, illetve a környezetvédelmi kutatásokkal kapcsolatban saját hatáskörrel rendelkezik*, és azoknak a hazai és nemzetközi jogszabályoknak megfelelően jár el, amelyeket a jelen kódex is hivatkozik.
2. A bizottság 4 olyan egyetemi oktatóból áll, akik bioetikai vonatkozású kutatások etikai magatartási szempontjainak vizsgálatához szükséges képesítéssel és tapasztalattal rendelkeznek.
3. A bizottság elnökét a tagok szavazással választják, 4 éves időtartamra.
4. A Bioetikai Bizottság az adott szakterület helyes gyakorlataira vonatkozó normáinak, valamint a jogszabályi előírásoknak megfelelően végzi tevékenységét, és a következő fő feladatokat látja el:
   1. a bioetikai vonatkozású kutatások jóváhagyása;
   2. az ezen területen elkövetett, bejelentett vagy észlelt kihágások kivizsgálása és megoldási javaslatok megfogalmazása.

VII.1. A bioetikai vonatkozású tudományos kutatások jóváhagyása

1. A Bioetikai Bizottság a projektvezető által az 1., 2., 3. és 4. mellékletek szerint benyújtott kérelem alapján kezdi meg az értékelési eljárást, amelyhez csatolni kell a kapcsolódó dokumentációt.[2] A kérelmet az etikai@sapientia.ro email címre kell benyújtani, amelyet az Etikai Bizottság titkára iktat, és továbbít a BB elnökéhez és az Egyetem kutatásért felelős rektorhelyetteséhez.
2. A bizottság részéről a kutatási projektek ellenőrzése a következő szempontok figyelembevételével történik:

a.1. az emberi alanyok védelme, az alábbiak tekintetében:

   a) emberi biológiai minták felhasználása;
   b) személyes adatok felhasználása biobankok számára, beleértve a génbankokat is;
   c) hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó személyek klinikai vizsgálatokban való felhasználása;
   d) a személyes adatok védelme.

[2] Ezen jóváhagyási eljárás olyan esetekre is kiterjed, amikor a Sapientia EMTE partnerintézményeként más egyetemekkel/tudományos intézményekkel közösen vesz részt bioetikai vonatkozású kutatási projektben.

a.2. az állatok védelme, beleértve a genetikailag módosított állatokat és nem emberi főemlősöket is

Az értékelés a következő feltételek ellenőrzéséből áll:

a) a projekt tudományos vagy oktatási szempontból indokolt, vagy jogszabály írja elő;
b) a projekt céljai indokolják, vagy nem indokolják az állatok/nem emberi főemlősök felhasználását;
c) a projektet úgy tervezték meg, hogy az eljárásokat a lehető legkedvezőbb módon és a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről szóló 2010/63/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben előírt szabványoknak szigorúan megfelelő biztonsági feltételek mellett lehessen elvégezni;

a.3. környezetvédelem, különös tekintettel az alábbiakkal kapcsolatos alapelvekre:

a) a biodiverzitás megőrzése;
b) a szennyezéssel kapcsolatos óvintézkedések és megelőzés;
c) a szennyezés okozta károk helyreállítása.

3. A felsorolt értékelési kritériumok olyan kockázatkezelési eszközök, amelyeket azokban az esetekben lehet alkalmazni, amikor bizonytalanság áll fenn az emberi egészségre, az állatok jólétére vagy a környezetre jelentett veszélyeztetettséget illetően.

4. A projektben a hatályos rendeleteknek és jogszabályoknak való megfelelést kifejezetten meg kell állapítani. Ugyanakkor a projekt záradékának tartalmaznia kell a vizsgálatban résztvevők jogainak, biztonságának és kényelmének a garantálását, valamint a nyilvánossággal szembeni védelmet.

5. A Bioetikai Bizottság a következő kritériumok alapján fogalmazza meg az értékelést: 1) a vizsgálati protokoll; 2) a kutatás lebonyolításához szükséges adottságok/feltétek minősége; 3) a vizsgálatban résztvevők tájékoztatására alkalmazott módszerek és dokumentumok; 4) a kutatócsoport tagjainak szakmai felkészültsége.

6. A bizottságnak jogában áll:

- kiegészítő információkat és dokumentumokat bekérni, amennyiben úgy ítéli meg, hogy azok hozzájárulnak a jobb megértéshez az alanyok védelme, jogai, biztonsága és/vagy kényelme, az állatok vagy a környezet megóvása tekintetében;
- az egyes kutatásokra vonatkozóan különböző időközönként újraértékelést kezdeményezni; ezek gyakoriságát a vizsgálati protokoll, valamit a vizsgálatba bevont alanyokat/állatokat/környezetet érintő kockázat mértéke határozza meg;
- egy korábbi jóváhagyás visszavonását/felfüggesztését kérni, amennyiben új információk/adatok/szabályozások merülnek fel a vizsgált terület általános tudományos összefüggéseivel kapcsolatban, és amelyek előre nem látott, eredetileg nem azonosított kutatásetikai kérdéseket vethetnek fel.

7. A projektértékelési folyamat pártatlan és átlátható kell legyen, biztosítva a szellemi tulajdonjogokat és az információk bizalmas kezelését.

8. A Bioetikai Bizottság a teljes dokumentáció kézhezvételétől számított legfeljebb 20 naptári napon belül köteles írásban határozatot hozni a jóváhagyásra benyújtott kérelmekről.

9. A bizottság állásfoglalása a következő kategóriák valamelyikébe tartozhat:

a) jóváhagyva;
b) módosítások vagy kiegészítések szükségesek a jóváhagyáshoz;
c) elutasítva (részletes indoklással).

10. A kérelmező – a kutatási projekt vezetője – köteles jelenteni a bizottságnak a kutatás/vizsgálat lefolytatását érintő bármely változtatást.

11. A későbbi módosításokat a bizottságnak jóvá kell hagynia. A hatályos jogszabályok megszegése esetén a bizottságnak jogában áll a jóváhagyást visszavonni.

12. A BB döntését (5. Melléklet) a kérelmezőnek, illetve az Egyetem kutatásért felelős rektorhelyettesének a 8-as pontban megállapított határidőn belül közli ki. A BB által kibocsátott engedélyek kiközlését és nyilvántartását az Etikai Bizottság titkársága végzi.

VII.2. A tudományos kutatásban elkövetett, bioetikai vonatkozású kihágások vizsgálata és megoldási javaslatok megfogalmazása

1. A Bioetikai Bizottság az Egyetem Etikai Bizottságának albizottsága. Következésképpen minden olyan beadványt, amely a tudományos kutatás etikai elveitől és a helyes gyakorlattól való eltéréssel kapcsolatos, először az Etikai Bizottsághoz kell benyújtani, amely a bioetikai következmények megállapítása után az ügyet szakmai értékelés céljából a BB-hoz irányítja.
2. A fentiek tekintetében alkalmazandók a jelen szabályzat VI. fejezetének, VI.2. alfejezetének előírásai.

Dr. Lázár Ede docens,
a Szenátus elnöke,

Ellenjegyző,

Zsigmond Erika jogtanácsos